

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та ЗЕД

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

_____ Остапчук А.Д.

“___” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та ЗЕД
Протокол №14 від 17.06.2020 р.
Завідувач кафедри
_____ Мостенська Т.Л.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Освітній ступінь: «Бакалавр»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Факультет: аграрного менеджменту
Розробник: к.е.н., доцент Діброва Л.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Зовнішньоекономічна комерційна діяльність

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань:	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	
Спеціальність:	<u>073 - Менеджмент</u> (шифр і назва)	
Освітній ступінь:	<u>Бакалавр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий робота (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	45	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	3 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Зовнішньоекономічна комерційна діяльність» є отримання студентами знань об'єктивних закономірностей, реальних процесів та специфічних особливостей організації і техніки проведення зовнішньоекономічних комерційних операцій, а також навичок їх практичного застосування.

Основними завданнями дисципліни є:

- вивчення теоретичних положень зовнішньоекономічної комерційної діяльності;
- обґрунтування класифікації, змісту та специфіки проведення зовнішньоекономічних комерційних операцій;
- опрацювання структури та змісту зовнішньоторгового контракту;
- вивчення обов'язків контрагентів та послідовність їхніх дій при укладанні міжнародних комерційних угод з урахуванням міжнародних правил та норм;
- ознайомлення студентів з особливостями міжнародних комерційних розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій;
- опрацювання студентами методів техніко-економічного обґрунтування зовнішньоекономічних операцій та визначення особливостей щодо кожного виду.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «ЗЕД комерційна» студент повинен

знати:

- різноманітні форми зовнішньоекономічних операцій;
- основні етапи виходу контрагентів на зовнішній ринок;
- способи виходу підприємств на зовнішні ринки;
- особливості товарної та цінової політики на світових ринках;
- обов'язки контрагентів та послідовність їхніх дій при укладанні зовнішньоекономічних угод;
- порядок розробки та укладання зовнішньоекономічних угод;
- організацію і техніку проведення зовнішньоекономічних операцій;
- практику організації транспортних перевезень і застосування міжнародних торгових термінів "INCOTERMS - 2020";
- процедури реєстрації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та реєстрації зовнішньоекономічних контрактів;
- митне оформлення зовнішньоекономічних операцій суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;
- принципи міжнародних розрахунків та кредитних відносин за умов проведення зовнішньоекономічних операцій;
- способи вирішення суперечок між партнерами з різних країн;
- методи страхування від економічних і політичних ризиків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

вміти:

- збирати та аналізувати інформацію з метою вибору та дослідження закордонних ринків;
- аргументувати рішення про вихід на зовнішні ринки;
- оцінювати кон'юнктуру зарубіжного ринку;
- планувати стратегію виходу на зовнішні ринки, обґрунтовуючи її вибір;
- здійснювати пошук та оцінку закордонних партнерів;
- оцінювати економічну ефективність зовнішньоекономічних операцій;
- розраховувати митну вартість товару, суму мита, митних зборів, ПДВ при перевезенні товарів через кордон;
- страхувати зовнішньоекономічні операції;
- калькулювати витрати при розрахунку експортних та імпорتنих цін на продукцію за різних умов ІНКОТЕРМС;
- здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, використовуючи основні форми і прийоми зовнішньоекономічної діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна комерційна діяльність»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОМЕРЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ НА СВІТОВОМУ РИНКУ						
Тема 1 Міжнародні комерційні операції: суть, зміст та види	5	2	1			2
Тема 2 Вибір та вивчення партнерів при виході на зовнішні ринки	10	4	2			4
Тема 3 Маркетингове дослідження зовнішнього ринку	5	2	1			2
Тема 4 Підготовка міжнародних торгових угод, аналіз і розрахунок контрактних цін	7	2	1			4
Тема 5 Оцінка ефективності зовнішньоекономічних операцій	7	2	1			4
Тема 6 Особливості укладення	7	2	1			4

зовнішньоторговельних контрактів						
Разом за змістовим модулем 1	41	14	7			20
Змістовний модуль 2. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ						
Тема 7 Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод	10	4	2			4
Тема 8 Реєстрація зовнішньоекономічної діяльності	5	2	1			2
Тема 9 Митне оформлення зовнішньоекономічної діяльності	7	2	1			4
Тема 10 Міжнародні комерційні розрахунки	7	2	1			4
Тема 11 Документообіг за зовнішньоекономічними операціями	9	2	1			6
Тема 12 Страхування зовнішньоекономічних операцій	6	2	1			3
Тема 13 Кредитування зовнішньоекономічних комерційних операцій	5	2	1			2
Разом за змістовим модулем 2	49	16	8			25
Разом за семестр	90	30	15			45

4. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ООБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОМЕРЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Тема 1.

Міжнародні комерційні операції: суть, зміст та види

Поняття міжнародної комерційної діяльності. Основні напрямки сучасної міжнародної комерційної діяльності та їх особливості. Етапи підготовки міжнародної комерційної угоди. Зміст поняття «міжнародна торгова угода». Види міжнародних торгових угод.

Суть та значення міжнародних комерційних угод з купівлі-продажу товарів. Характеристика основних видів зовнішньоторгових угод з купівлі-продажу товарів. Особливості експортних, імпорتنих, реекспортних та реімпорتنих операцій.

Товари в матеріально-речовій формі як об'єкти зустрічних угод. Характеристика класифікацій зустрічних угод та їх відмінності. Основні види міжнародних компенсаційних угод. Суть та характеристика товарообмінних та компенсаційних угод на безвалютній основі. Угоди з одночасною поставкою (бартерні угоди, пряма компенсація). Угоди довгострокового виконання (базові угоди, угоди про товарообмін на основі листів-зобов'язань, протоколи про товарообмін). Суть та характеристика компенсаційних угод на комерційній основі. Короткострокові компенсаційні угоди (часткова компенсація, повна компенсація, трьохстороння компенсація). Зустрічні закупки (паралельні угоди, джентльменські угоди, договори з передачею фінансових зобов'язань). Авансові закупки. Суть та характеристика компенсаційних угод на основі договорів про виробничу співпрацю. Великомасштабні довгострокові компенсаційні договори із зворотною закупкою товару (угоди, в яких зобов'язання по компенсації перевищують вартість товарів які поставляються; угоди, в яких зобов'язання по закупках прирівнюються або нижче від вартості устаткування, яке поставляється). Угоди про «розподіл продукції». Угоди «розвиток-імпорт».

Особливості торгівлі послугами та її порівняльна характеристика з торгівлею товарами. Класифікація зовнішньоторгових угод з купівлі-продажу послуг. Основні та обслуговуючі угоди з купівлі-продажу послуг, їх характеристика та відмінності. Інжинірингові та ре інжинірингові угоди. Поняття та види орендних угод. Лізингові угоди. Фінансовий і оперативний лізинг. Туристичні послуги. Види туристичних послуг. Операції по обслуговуванню товарообігу та їх види.

Суть та особливості зовнішньоторгових угод з купівлі-продажу об'єктів інтелектуальної власності. Угоди з торгівлі результатами науково-технічних досліджень. Ліцензійні операції. Особливості та характеристика угод з торгівлі об'єктами авторського права.

Тема 2.

Вибір та вивчення партнерів при виході на зовнішні ринки

Поняття контрагентів та основні контрагенти, які діють на світовому ринку. Поняття фірми. Основні критерії за якими класифікуються контрагенти на світовому ринку: торгові, промислові, транспортні, страхові фірми; акціонерні компанії, товариства з обмеженою відповідальністю; приватні, державні і кооперативні фірми; національні, іноземні і змішані фірми; великі, дрібні і середні компанії.

Вибір партнерів на світовому ринку. Характеристика основних та специфічних факторів, які визначають вибір торговельного партнера. Вивчення технологічних, науково-технічних, організаційних, економічних та правових аспектів діяльності потенційних партнерів. Поняття “ділова репутація (ділове реноме)” та його наповнення.

Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Основні інформаційні джерела, що використовуються для вивчення потенційних фірм-партнерів, класифікація та їх характеристика. Довідники про фірми, публікації фірм (річні звіти, каталоги, ювілейні та рекламні видання, проспекти), матеріали спеціалізованих інформаційних компаній, періодичної преси. Основні види довідників.

Механізм організації роботи зі збору інформації та вивченню фірм-партнерів. Досьє фірми. Основні його складові. Карта фірми. Основні відомості, що заносяться в карту фірми. Збирання, опрацювання та систематизація даних про переговори. Збирання, опрацювання та систематизація даних про ділові відносини.

Звітність фірм. Структура річного звіту підприємства. Фінансовий звіт як найважливіша частина річного звіту. Баланс підприємства. Аналіз рахунків прибутку і збитку, рахунок поступань і витратні кошти. Основні показники, що характеризують підприємство. Аналіз показників економічного потенціалу підприємства. Аналіз ефективності діяльності підприємства. Показники конкурентоздатності підприємства. Аналіз показників фінансового стану підприємства.

Тема 3.

Маркетингове дослідження зовнішнього ринку

Сутність і мета міжнародної маркетингової діяльності. Особливості міжнародного маркетингу. Етапи переходу до міжнародного маркетингу: традиційний експорт, експортний маркетинг, міжнародний маркетинг, глобальний міжнародний маркетинг. Фази реалізації міжнародного маркетингу.

Методичні основи маркетингового дослідження (МД). Принципи і послідовність проведення МД. Об'єкти МД. Вивчення товару. Методи визначення ставлення покупців до споживчих характеристик товару. Етапи оцінки конкурентоспроможності експортного товару. Напрямки вивчення ринку. Дослідження конкуренції на зовнішньому ринку. Вивчення потенційних можливостей підприємства. SWOT-аналіз. "Багатогранник конкурентоспроможності".

Рівні планування міжнародної діяльності підприємства на базі МД. Вимоги до міжнародного планування. Схема ЕПРГ. Етапи міжнародного планування.

Тема 4.

Підготовка міжнародних торгових угод, аналіз і розрахунок контрактних цін

Поняття та ознаки світової ціни. Види цін, які існують на світових товарних ринках. Основні джерела про середньосвітові ціни.

Визначення рівня контрактних цін. Показники, що використовуються для аналізу динаміки цін і визначення їх рівня. Контрактні ціни. Біржові котирування. Довідкові ціни. Прейскуранти і цінники. Ціни пропозицій. Індекси цін.

Аналіз поточних цін світового ринку. Методи аналізу цін. Порівняльний метод аналізу цін: аналіз біржових котирувань, аналіз акційних цін, аналіз довідкових і прејскурантних цін. Розрахунковий метод аналізу цін: метод питомої вартості; метод наближеної калькуляції.

Способи фіксації ціни в контракті. Тверда ціна. Періодично тверді ціни. Рухома ціна. Ковзна ціна.

Особливості ціноутворення в ході укладання зовнішньоторгових угод. Цінові умови зовнішньоторгових контрактів. Формування контрактних цін. Приведення контрактних цін. Приведення ціни за базисом поставки зовнішньоторгової угоди.

Ціновий аналіз і розрахунок цін по експорту та імпорту в зовнішньоторгових контрактах. Поняття конкурентного листа.

Аналіз системи скидок, які використовуються в світовій торговій практиці. Види скидок. Бонусні, сезонні, дилерські скидки. Закриті скидки. Скидки з ціни, які можуть надаватися покупцю при збільшенні обсягів замовлень. Скидки «сконто». Спеціальні та інші види скидок.

Тема 5.

Оцінка ефективності зовнішньоекономічних операцій

Принципи і методи техніко-економічного обґрунтування зовнішньоекономічних операцій. Форми прояву зовнішньоторговельних операцій. Зовнішньоторговельний ефект. Науково-технічний ефект. Ефект спеціалізації і кооперування.

Суть і особливості визначення ефекту і ефективності зовнішньоторговельних операцій. Характеристика ефективності експортних операцій. Характеристика показників ефективності імпортних операцій. Показники ефективності бартерних операцій.

Ефективність ліцензійної торгівлі.

Ефективність діяльності підприємств з іноземними інвестиціями. Визначення народногосподарської ефективності підприємств з іноземними інвестиціями. Оцінка економічної ефективності створення і діяльності.

Тема 6.

Особливості укладення зовнішньоторговельних контрактів

Поняття та види зовнішньоекономічних контрактів. Функції зовнішньоекономічних контрактів.

Правові аспекти регулювання зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу. Віденська конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товару.

Структура і зміст зовнішньоторговельної угоди з купівлі-продажу товарів. Класифікація умов зовнішньоекономічних контрактів. Суттєві та несуттєві умов контракту.

Преамбула, вимоги до її змісту. Предмет контракту. Порядок встановлення і одиниці виміру кількості товару в контракті. Способи описання якості товару. Термін і дата поставки. Базові умови поставки. Ціна контракту - визначення одиниці виміру, базису, валюти ціни, способу фіксації. Платіж - визначення валюти, строків, способів, форми розрахунків. Упаковка та маркування товару - визначення якості, способу оплати, переліку інформації, що повинна бути на ній. Умови здачі-приймання товару. Форс-мажорні обставини - визначення, порядок опису і застосування. Санкції і рекламації - види санкцій, послідовність рекламаційної діяльності. Арбітраж. Перелік законодавчих та нормативних актів України, що регламентують питання форми, порядку укладання та виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Процедура обліку (реєстрації) зовнішньоекономічних контрактів вітчизняних виробників.

Поняття типового контракту. Характеристика форм та способів використання типових контрактів.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 7.

Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод

Транспортні послуги на світовому ринку послуг. Роль та значення транспорту у зовнішній торгівлі. Міжнародні перевезення. Класифікація транспортних операцій у зовнішньоекономічній діяльності. Основні етапи транспортних операцій при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Організація зовнішньоекономічних перевезень. Критерії вибору виду транспорту. Класифікація вантажу. Техніко-економічні особливості окремих видів транспорту, що використовуються в зовнішньоекономічній діяльності.

Особливості морських перевезень. Класифікація транспортних засобів морського флоту. Форми організації руху суден. Лінійне судноплавство. Поняття та типи ліній. Класифікація ліній. Коносамент. Основні функції коносаменту. Основні реквізити коносаменту. Перелік документів, що додаються до коносаменту. Види коносаменту. Характеристика наскрізного коносаменту. Трампове судноплавство. Чартер. Основні умови чартерної угоди. Види фрахтування судна у торговому мореплаванні. Особливості контейнерних перевезень. Специфіка правового регулювання міжнародних морських перевезень.

Особливості залізничних перевезень. Переваги та недоліки використання залізничного виду транспорту в зовнішньоекономічній діяльності. Поняття, структура та форма залізничної накладної. Специфіка правового регулювання міжнародних залізничних перевезень.

Особливості повітряних перевезень. Переваги та недоліки використання повітряного виду транспорту в зовнішньоекономічній діяльності. Поняття, структура та форма авіавантажної накладної. Специфіка правового регулювання міжнародних повітряних перевезень.

Особливості автомобільних перевезень. Переваги та недоліки використання вантажного автотранспорту в зовнішньоекономічній діяльності. Поняття, структура та форма автодорожньої накладної. Специфіка правового регулювання міжнародних автомобільних перевезень.

Особливості трубопровідного транспорту.

Специфіка діяльності транспортно-експедиційних підприємств. Комплекс послуг із транспортно-експедиційного обслуговування вантажів. Структура та зміст транспортно-експедиційних угод. Правове забезпечення транспортно-експедиційного обслуговування в зовнішньоекономічній діяльності.

Поняття та особливості міжнародної логістики. Складові логістичної діяльності. Завдання та функції логістики. Види логістики.

Тема 8.

Реєстрація зовнішньоекономічної діяльності

Законодавчо-нормативне забезпечення реєстрації підприємства як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Алгоритм реєстрації підприємства як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Блок-схема акредитації суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Перелік окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні. Функції органів реєстрації окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Специфіка оформлення документообігу при реєстрації-обліку зовнішньоекономічних договорів. Картка реєстрації-обліку. Дозволи Державних органів на здійснення зовнішньоекономічних операцій.

Санітарно-епідеміологічний контроль. Стандартизація, метрологія і сертифікація. Карантин рослин, фітосанітарний контроль. Порядок оформлення сертифікату відповідності та свідоцтва про визнання. Особливості екологічного контролю. Карантинний сертифікат. Ветеринарний сертифікат.

Тема 9.

Митне оформлення експортних та імпорتنих угод

Митне оформлення зовнішньоекономічної діяльності. Митні конвенції та їх характеристика. Поняття митного режиму. Функції митних режимів. Види митних режимів. Коди митних режимів. Характеристика митних режимів.

Суть митної вартості та її функції. Алгоритм процедури декларування митної вартості. Методи визначення митної вартості. Визначення митної вартості товару за ціною угоди з ввезеними товарами. Визначення митної вартості товару за ціною угоди з ідентичними та подібними товарами. Визначення митної вартості на основі віднімання вартості. Визначення митної вартості на основі додавання вартості. Визначення митної вартості резервним методом. Визначення митної вартості у разі встановлення цінових обмежень на товари.

Процедура проходження вантажу через митний кордон України. Митне оформлення. Митні процедури. Вантажно-митна декларація (ВМД). Структура та зміст. Алгоритм митного оформлення вантажів. Митне оформлення при імпорті товарів. Блок-схема проходження митного оформлення товарів та інших предметів на митниці. Блок-схема оформлення ВМД у відділі митних доходів та платежів. Вхідний та вихідний контроль.

Сутність та значення митного контролю. Правила митного контролю. Об'єкти та суб'єкти митного контролю. Основні заходи митного контролю. Функції та принципи митного контролю. Основні форми митного контролю. Організація митного контролю при вивезенні товарів і в'їзді осіб. Декларування як складова митного контролю. Права та обов'язки декларанта.

Митний документообіг.

Тема 10.

Міжнародні комерційні розрахунки

Сутність міжнародних розрахунків та необхідність банківського обслуговування у сфері ЗЕД.

Форми розрахунків: аванс, акредитив, інкасо, платіж за відкритим рахунком, банківський переказ.

Види і засоби платежу. Готівковий платіж, платіж у кредит. Вексель, чек.

Основні види банківських послуг у сфері ЗЕД. Документальне оформлення банківських операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності: депозитних, розрахункових, валютнообмінних та кредитних операцій.

Кореспондентські відносини у сфері ЗЕД.

Форми кредитування експортерів та імпортерів.

Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET. Система клірингу.

Оцінка надійності та вибір комерційних банків суб'єктами ЗЕД.

Тема 11.

Документообіг за зовнішньоекономічними операціями

Загальна характеристика зовнішньоторговельної документації, що оформляє виконання комерційної операції. Групи зовнішньоторговельних документів: товарні і розрахункові; по платіжно-банківських операціях; страхові; транспортні і відвантажувальні; транспортно-експедиторські; митні. Загальні реквізити зовнішньоторговельних документів.

Особливості оформлення товарних і розрахункових документів. Рахунок-фактура, рахунок-специфікація, попередній рахунок. Особливості укладення документів за платіжно-банківськими операціями: банківська гарантія, банківська тратта, перевідний вексель.

Різновиди та класифікація страхових документів. Страховий поліс, страховий сертифікат, страхове оголошення (бордеро), ковернот.

Транспортні і відвантажувальні документи. Коносамент. Функції коносаменту. Класифікація коносаментів. Іменні, ордерні коносаменти і коносамент на пред'явника. Прямий, наскрізний коносамент. Залізнична накладна. авіавантажна накладна.

Особливості оформлення та реквізити митних документів. Експортні й імпорتنі ліцензії. Митна декларація. Сертифікат (свідоцтво) про походження товару. Консульська фактура. Ветеринарні, санітарні, фітосанітарні і карантинні свідоцтва.

Стандартизація і уніфікація зовнішньоторговельних документів.

Тема 12.

Страховання зовнішньоекономічних операцій

Поняття та класифікація ризиків. Структура ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Характеристика основних груп ризиків в ЗЕД: маркетингові, інформаційні, інноваційні, кон'юнктурні, транспортні.

Управління ризиками. Основні методи, спрямовані на зменшення можливих збитків. Страховання зовнішньоекономічної діяльності підприємств як основний метод управління ризиками в ЗЕД. Об'єкти та суб'єкти страхування. Комплексні види страхування. Хеджування.

Валютні ризики. Вибір стратегії захисту від валютних ризиків та її сутність. Страховання валютних ризиків.

Специфіка страхування вантажів при експортно-імпорتنих операціях. Види умов страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Ставки страхових платежів при страхуванні вантажів. Страхове відшкодування.

Тема 13.

Кредитування зовнішньоекономічних комерційних операцій

Необхідність та роль кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародний кредит. Суб'єкти, джерела, принципи міжнародного кредиту. Класифікація кредитів. Валютні кредити. Товарні кредити. Комерційні кредити. Банківські, урядові, надані міжнародними валютно-фінансовими організаціями, довго-, середньо- і короткострокові, готівкові, акцептні, забезпечені, бланкові кредити.

Комерційний міжнародний кредит. Ціна кредиту. Способи нарахування і виплати процентів: прогресивний (лінійний), регресивний (штафельний), пропорційний (змішаний). Кредитний ризик. Вексельний кредит. Кредит за відкритим рахунком. Перевідний вексель (тратта). Згода на оплату (акцепт).

Банківське кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Факторинг. Види факторингу: конвенційний, конфіденційний, відкритий, закритий. Форфейтинг.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розрахунок логістичних витрат експорту товарів при комбінованому перевезенні	2
2.	Розрахунок митних платежів та ефективного мита	2

3.	Визначення митної вартості товару на основі використання основних методів	2
4.	Калькуляція та обґрунтування ціни на експорт та імпорт	2
5.	Визначення вартості зобов'язань по акредитиву для імпортера	2
6.	Здійснення розрахунків з кредитування	2
7.	Визначення ефективності експортно-імпортних операцій	2
8.	Визначення економічного ефекту від експорту та імпорту	1
	Разом	15

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Питання до іспиту з дисципліни

«Зовнішньоекономічна комерційна діяльність»

1. Акредитація суб'єктів ЗЕД на митниці.
2. Товарна структура експорту агропродукції.
3. Аналіз тенденцій в імпорті агропродукції.
4. Міжнародна комерційна діяльність. Зміст поняття «зовнішньоторговельна угода» та основні види зовнішньоторговельних угод.
5. Угоди з купівлі-продажу товарів (експортні та імпортні операції, реекспортні й реімпортні операції, міжнародні зустрічні угоди).
6. Товарообмінні і компенсаційні угоди на безвалютній основі.
7. Компенсаційні угоди на комерційній основі.
8. Компенсаційні угоди на основі договорів про виробничу співпрацю.
9. Зовнішньоторговельні угоди з купівлі-продажу послуг.
10. Основні угоди з надання виробничо-технічних послуг (орендні угоди; угоди з експорту та імпорту туристичних послуг; угоди з консультаційних послуг та в області інформації і удосконалення управління). Угоди обслуговуючі купівлю-продаж товарів.
11. Фірми і їх класифікація.
12. Вибір партнерів на світовому ринку.
13. Вивчення фірм-партнерів.
14. Організація роботи зі збору інформації і вивчення контрагентів.
15. Оперативно-комерційна робота з вивчення фірм у зовнішньоторговельних організаціях
16. Досьє фірми (карта фірми; відомості про переговори з фірмою; відомості про ділові відносини).
17. Основні форми звітності фірми.
18. Абсолютні і відносні показники, що використовуються в процесі аналізу фірми.
19. Етапи підготовки міжнародних торгових угод Підготовка конкретної угоди, інформації загального характеру, яка необхідна для підготовки ефективних угод).
20. Ціновий аналіз при підготовці угоди.

21. Види цін (ціни виробників, оптові і роздрібні ціни).
22. Показники, що використовуються при аналізі динаміки цін і визначення їх рівня.
23. Порівняльний і розрахунковий методи аналізу цін.
24. Напрямки аналізу розрахункового методу (питома вартість, метод наближеної калькуляції).
25. Розрахунок цін зовнішньоторговельних угод. ослідовність внесення поправок при визначенні контрактних цін.
26. Ціновий аналіз і розрахунок цін по експорту й імпорту в практиці спеціалізованих зовнішньоторговельних організацій (заповнення конкурентного листа).
27. Правові аспекти зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу.
28. Структура і зміст зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу
29. Суттєві і несуттєві умови контракту.
30. Основні умови контрактів.
31. Характеристика умови контракту “Визначення сторін і предмету контракту”.
32. Характеристика умови контракту “Кількісні і якісні характеристики предмету контракту”.
33. Характеристика умови контракту “Термін і дата поставки”.
34. Характеристика умови контракту “Базисні умови поставки”.
35. Характеристика умови контракту “Ціна товару”.
36. Характеристика умови контракту “Умови платежу”.
37. Характеристика умови контракту “Порядок відвантаження і умови здачі-приймання”.
38. Характеристика умови контракту “Гарантії і рекламації”.
39. Характеристика умови контракту “Умови упаковки і маркування”.
40. Характеристика умови контракту “Штрафні санкції”.
41. Характеристика умови контракту “Форс-мажорна і арбітражна обумовленість в контрактах”.
42. Арбітраж в зовнішньоекономічних зв'язках.
43. Документація, яка використовується в міжнародній торгівлі (транспортні документи, комерційні документи, страхові документи, офіційні та інші види документів).

Екзаменаційний білет
з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ОС «Бакалавр»   Кафедра   Екзаменаційний білет №1   «Затверджую»

Спеціальність
073 «Менедж-
мент»

Адмініст-
ративного
менедж-
менту та ЗЕД
2020/2021
навч. рік

З дисципліни
ЗЕД комерційна

Завідувач кафедри

Мостенська Т.Л.
17.06.2020 р

I. Екзаменаційні запитання

1. Суть, принципи, методика маркетингу ЗЕД
2. Класифікація та характеристика факторів, що впливають на вибір виду транспорту при здійсненні зовнішньоекономічних операцій

II. Тестова частина завдань

	Питання 1. Які з умов ІНКОТЕРМС 2010, використовуються тільки для доставки по морю чи внутрішніми водними шляхами:
1.	EXW;
2.	FAS;
3.	CFR;
4.	FCA;
5.	DDP.

	Питання 2. Письмова пропозиція про продаж певної партії товару, спрямована конкретному покупцеві – це:
1.	тверда оферта
2.	вільна оферта
3.	акцепт;
4.	запит.

	Питання 3. До показників економічного потенціалу фірми не відноситься:
1.	абсолютний обсяг продажу;
2.	величина чистого прибутку, отриманого фірмою;
3.	коефіцієнт попиту;
4.	коефіцієнт оборотності капіталу;
5.	темпи росту капіталу фірми і обсягу її продаж.

	Питання 4. Для здійснення міжнародних автомобільних перевезень, як правило, укладається:
1.	єдиний договір, незалежно від кількості перевізників;
2.	стільки договорів, скільки в них бере участь перевізників;
3.	два договори: з відправником та отримувачем товару.

	Питання 5. Перерахуйте, будь-ласка, джерела міжнародного кредиту.
--	--

	Питання 6. Як розраховується коефіцієнт покриття?
--	--

	Питання 7. Які способи фіксації ціни використовуються в міжнародних контрактах купівлі-продажу? Перерахуйте їх, будь-ласка.
--	--

	Питання 8. Письмова заява встановленої форми, що подається митному органу і містить відомості про товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, митний режим, у який вони заявляються, а також іншу інформацію, потрібну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків і зборів – це:
1.	ліцензія на експорт/імпорт товару;
2.	сертифікат про походження товару;
3.	фітосанітарний сертифікат;
4.	ветеринарний сертифікат;
5.	вантажно-митна декларація.

	Питання 9. Перерахуйте методи управління ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності підприємства:
--	---

	Питання 10. За правилами Конвенції про міжнародні залізничні перевезення загальні строки доставки вантажів складають для вантажів великої швидкості:
1.	200 км за добу;
2.	300 км за добу;
3.	400 км за добу;
4.	500 км за добу.

III. Аналітично-розрахункове завдання

Визначити економічну ефективність експортної угоди за приведеної нижче умови:	
Згідно з умовами контракту українська компанія здійснює експорт пшениці 4 класу за ціною 120 доларів за 1 тону на умові FOB	
Умови до розрахунку:	
Сума контракту:	180000 дол. США
Кількість товару:	2000 тонн
Собівартість придбання:	720 грн
Витрати на сертифікати:	14800 грн.
Витрати на транспортування:	154 000 грн.
Митний збір:	2020 грн.
Митні декларації:	5 шт.
Робота працівників митниці:	1212 грн.
Податок на прибуток:	25%
Курс НБУ:	27,05 грн за 1 дол.США

7. Методи навчання

Лекція – основна форма проведення аудиторних занять у вищому навчальному закладі, вона покликана формувати у студентів основи знань з відповідної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Зовнішньоекономічна комерційна діяльність», а також зв'язок з іншими дисциплінами. Основне завдання лекційного заняття – викладання конкретних тем відповідно до програми навчальної дисципліни в логічній послідовності та взаємозв'язку.

Практичні заняття забезпечують закріплення та систематизацію теоретичних знань студентів та набуття ними необхідних навичок з практичних аспектів здійснення основних видів зовнішньоекономічної діяльності.

Самостійна та індивідуальна робота є основним засобом засвоєння матеріалу у вільний від аудиторних занять час на основі вивчення законодавчих актів, навчальної літератури, додаткових джерел, поточної інформації. Окрім того індивідуальні завдання передбачають виконання студентами завдань науково – дослідного, творчого характеру. Ці завдання спрямовані на підвищення рівня підготовки і розвиток індивідуальних творчих здібностей обдарованих студентів.

8. Форми контролю

Контроль набутих знань здійснюється у таких формах: поточного контролю на практичних заняттях (опитування, тестування, виконання ситуаційних завдань), модульного контролю (контрольна робота після вивчення навчального матеріалу, об'єднаного в модуль чи змістовий модуль), підсумкового контролю – екзамену.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінка національна	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи РНР (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}$.

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни
2. Опорний конспект лекцій з дисципліни
3. Нормативні документи

11. Рекомендована література

з дисципліни „Зовнішньоекономічна комерційна діяльність”

Базова

1. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, О.Ю. Григор'єв, ін. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 510 с. – (Вища освіта в Україні).

2. Діброва Л.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібник / Л.В. Діброва. – К.: ЦП «Компринт», 2016. – 522 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / Ю. Г. Козак, Є. В. Савельєв [та інш.] – 6-е вид., перероб. та доп. / ред. Ю. Г. Козак – Київ: ЦУЛ, 2019. – 292 с.
4. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. – Ірпінь : 2019. – 410 с.

Допоміжна

1. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / Н.М. Тюріна, Н.С. Карвацька. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 408 с.
2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Зовнішньоекономічна діяльність-3.: навч. посібн. / За ред. д.е.н., проф. І. І. Дахна. - К. : Центр учбової літератури, 2018. - 356 с.
3. Хрупович С. Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник. Тернопіль : ТНТУ, 2017. 137 с.
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навчальний посібник / [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.]; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
5. Румянцев А.П., Румянцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / 2-е вид., перероб. та доп.– Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
6. Кузьмін О.Є, Мельник О.Г., Муқан О.В. Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності організацій: навч. посібник. Львів: Видавництво «Растр-7», 2011. 338 с.
7. Єрмаченко В. Є. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / В. Є. Єрмаченко, С. В. Лабунська, О. Г. Малярєвська та ін.; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 479 с.
8. Міжнародна макроекономіка: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г., Пахомова Ю.М., Логвінової Н.С.- Київ: ЦУЛ, 2012.
9. Міжнародна мікроекономіка: Навчальний посібник/За ред. Козака Ю.Г., Пахомова Ю.М., Логвінової Н.С.- Київ: ЦУЛ, 2012.
10. Міжнародна торгівля: підручник. / За ред. Ю.Г. Козака. - Київ-Катовіце-Краков: ЦУЛ, 2015. - 272 с. 23. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. / В. Г. Козак, Т. О. Токарева, І. І. Богатирьов, Н. Ю. Грицак; за заг. ред. В. Г. Козака. - Ужгород : УНУ, 2013. – 648 с.
11. Поєдинок В.В. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 288.
12. Прокушев Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность. Инкотермс 2010: Учебное пособие. – 5-е изд., перераб. И доп. – М. Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2014. – 307 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Державної Служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
4. Світова організація торгівлі (СОТ) та щорічне видання International Trade Statistics – www.wto.org
5. Організація об'єднаних націй (ООН) – www.un.org.
6. Митний кодекс України. <http://sfs.gov.ua/mk/>
7. Інкотермс – 2020. <http://pact.com.ua/incoterms.htm>

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ ТА ЇХ АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ

Тема 1.

«Міжнародні комерційні операції: суть, зміст та види»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Міжнародна комерційна діяльність: поняття та класифікація зовнішньоторговельних угод
2. Угоди з купівлі-продажу товарів
3. Зовнішньоторговельні угоди з купівлі-продажу послуг
4. Зовнішньоторговельні угоди з купівлі-продажу об'єктів інтелектуальної власності

Тема 2.

«Вибір та вивчення партнерів при виході на зовнішні ринки»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Класифікація підприємств, що діють на світовому ринку
2. Вибір та вивчення зовнішньоекономічних партнерів
3. Підготовка комерційних пропозицій та запитів
4. Проведення переговорів з іноземними партнерами

Тема 3.

«Маркетингове дослідження зовнішнього ринку»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Суть, принципи, методика маркетингу
2. Внутрішнє і зовнішнє середовище маркетингу

3. Інформаційне забезпечення маркетингу і прогнозування
4. Просування товарів на зовнішній ринок

Тема 4.

«Підготовка міжнародних торгових угод, аналіз і розрахунок контрактних цін»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Етапи підготовки міжнародних торгових угод
2. Ціновий аналіз при підготовці угоди
3. Розрахунок цін зовнішньоторговельних угод

Тема 5.

«Оцінка ефективності зовнішньоекономічних операцій»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Загальнометодологічні засади здійснення оцінки ефективності зовнішньоекономічних операцій
2. Оцінка ефективності експортно-імпортних операцій
3. Визначення демпінгової маржі і шкоди від демпінгу
4. Розрахунок ставки ефективного мита
5. Оцінка збалансованості інтересів учасників зовнішньоекономічної угоди

Тема 6.

«Особливості укладення зовнішньоторговельних контрактів»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Правові аспекти зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу
2. Структура і зміст зовнішньоторговельного договору купівлі-продажу
3. Особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів
3. Типові форми контрактів в міжнародній торгівлі

Тема 7.

«Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Транспортні послуги в системі зовнішньоекономічних відносин

2. Техніко-економічні особливості окремих видів транспорту
3. Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту

Тема 8.

«Реєстрація зовнішньоекономічної діяльності»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Законодавчо-нормативне забезпечення реєстрації зовнішньоекономічної діяльності
2. Реєстрація підприємства як суб'єкта ЗЕД
3. Реєстрація зовнішньоекономічних договорів

Тема 9.

«Митне оформлення експортних та імпорتنих угод»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Митні конвенції
2. Митні режими
3. Методи визначення митної вартості
4. Схема проходження вантажу через митний кордон України (митне оформлення)

Тема 10.

«Міжнародні комерційні розрахунки»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Суть і особливості міжнародних розрахунків у ЗЕД
2. Основні форми міжнародних розрахунків

Тема 11.

«Документообіг за зовнішньоекономічними операціями»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. 1. Загальна характеристика зовнішньоторговельної документації, що оформляє виконання комерційної операції
  - 1.1. Товарні та розрахункові документи
  - 1.2. Документи по платіжно-банківських операціях
  - 1.3 Страхові документи

- 1.4 Транспортні та відвантажувальні документи
- 1.5. Транспортно-експедиторські документи
- 1.6. Митні документи
2. Стандартизація і уніфікація зовнішньоторговельних документів

Тема 12.

«Страховання зовнішньоекономічних операцій»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Ризики в ЗЕД та їх страхування
2. Страхування валютних ризиків
3. Специфіка страхування вантажів при експортно-імпортних операціях

Тема 13.

«Кредитування зовнішньоекономічних комерційних операцій»

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Необхідність кредитування ЗЕД, його суть і види
2. Комерційний міжнародний кредит
3. Банківське кредитування ЗЕД